

Grličeva Karavla je nedvomno dobro narejen film, ki se iz komedije spretno obrne v krvavo dramo, glede katere tudi ni nobena skrivnost, da je prispodoba resnične, tj. jugoslovanske, le da ji ta »dotik realnega« ne daje kakšne posebne teže.

Karavla

Zdenko Vrdlovec

Naslovni junak Grličevega filma iz leta 1991 *Čaruga* je sicer legendarni slavonski razbojnik Jovo Stanisavljević - Čaruga, toda ta film je imel takrat sloves »zadnjega jugoslovanskega filma«, in to celo v dobesednem pomenu, saj je dejansko nastal tik pred razpadom nekdanje Jugoslavije, kajpada v »jugoslovanskem stilu«, tj. v nacionalno mešani igralski zasedbi in v medrepubliški, tj. hrvaško-slovenski koprodukciji. Ker pa se je *Čaruga*, ki ga je igral Ivo Gregurević, včasih predstavljal tudi kot nekakšen »komunistični Robin Hood«, so nekateri v tem filmu videli alegorični portret Josipa Broza - Tita.

Karavla je nastala 15 let po razpadu Jugoslavije, toda njen »jugoslovanski stil« je bil pravi podvig, saj so v koprodukciji sodelovali producenti iz vseh držav, ki so bile nekoč jugoslovanske republike (iz Slovenije je sodeloval Emotion film). A kljub temu koprodukcijskemu podvigu to ni kakšen »neo-jugo« film, in celo nostalgičen je le toliko, kolikor se lahko nekaj generacij spominja »norih« let služenja vojaškega roka v nekdanji JLA. Zato pa se lahko strinjamo z avtorjem knjige *Nič nas ne sme presenetiti* (obstaja tudi v slovenskem prevodu) in koscenaristom Antejem Tomićem, da je to nedvomno alegoričen film o razpadu Jugoslavije. Problem je morda edino v tem, da se takšna alegorija lahko zdi komu zastarela in celo odveč. Veliko bolje je, če gledamo film v dobesednem pomenu, saj je že ta obenem tudi metaforičen.

Karavla se namreč že scenaristično opira na tiste komediografske prijeme, ki se jim pripisuje vloga sesuvanja visokih vrednot in avtoritet prek telesnega in še »preveč človeškega«, kolikor ta pojem zajema vse človeške slabosti. Tako so vsi zapleti in konflikti v filmu povezani z raznimi slabostmi. »Izvirna« je sicer spolna bolezen, sifilis, ki pa jo je bosanski poveljnik karavle na hribu nad Ohridskim jezerom, Safet (Emir Hadžihafizbegović) staknil tako, da je namesto k svoji mladi ženi kdaj zašel k prostitutki. Zdaj pa si ne upa k ženi in seveda potrebuje tudi dober razlog, s katerim bi opravičil svoje zakonske izostanke. Kot vojak si pač ne more izmisliti boljšega razloga, kot je »vojna«, vojna grožnja Albanije, se pravi, da mu je pri tej »invenciji« pomagal geopolitični kontekst (tj. makedonska meja z Albanijo in politični problemi na Kosovu). Ta razlog torej ustvari obsedno stanje na karavli, pomembnejša pa je neka druga človeška slabost, ki doseže, da se vojna pripravljenost v vojaški postojanki sprevrže v »državljansko« vojno, tj. v spopad med Bosancem in Srbom, bosanskim poveljnikom Safetom in srbskim vojakom Paunovićem (Sergej Trifunović), ob hrvaški asistenci vojaka iz Splita, Siniše (Toni Gojanović), ki kot zdravnik skrbi za Safetovo spolno bolezen, kot simpatičen mladenič pa ima spolno razmerje z njegovo ženo. Ta slabost se imenuje maščevalnost, ki se poloti Paunovića, ker ga je Safet kaznoval zaradi neke njegove rockerske domislice (socialistično parolo na karavli je zamenjal z imenom benda Električni orgazam). V Paunovićevega maščevalnem načrtu ima tudi pomembno vlogo polkovnik Rade Orhideja (Bogdan Diklić), ki naj bi bil modeliran po generalu Radku Mladiću.

Grličeva *Karavla* je nedvomno »*piece bien faite*«, dobro narejen film, ki se iz komedije spretno preobrazi v krvavo dramo, glede katere tudi ni nobena skrivnost, da je prispodoba resnične, tj. jugoslovanske, le da ji ta »dotik realnega« ne daje kakšne posebne teže.